

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษามีส่วนร่วมของครอบครัวต่อการส่งเสริมการมีงานทำของผู้ป่วยจิตเวช เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยเจาะลึกข้อมูลจากครอบครัว และผู้เกี่ยวข้อง ด้วยการสังเกตและการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลโดยตรงจากการสัมผัสกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการศึกษา

วิธีการวิจัย

1. การเลือกพื้นที่เป้าหมาย การเก็บข้อมูลในการศึกษานี้ ผู้ศึกษาเลือกพื้นที่ให้สอดคล้องกับกิจกรรมการติดตามเยี่ยมผู้ป่วยที่บ้าน คือ พื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานคร ตลอดจนผู้นำในชุมชนที่ผู้ป่วยอาศัยอยู่

2. การเตรียมตัวเข้าพื้นที่ ศึกษาประวัติของผู้ป่วยโดยย่อเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้น และทราบความสัมพันธ์ภายในครอบครัว โดยโทรศัพท์ติดต่อและนัดให้ญาติหรือผู้ดูแลร่วมอยู่ในการติดตามเยี่ยมแต่ละครั้งด้วย นอกจากนี้ยังประสานกับผู้นำชุมชนให้มีโอกาสรับทราบขั้นตอนของการติดตามเยี่ยมผู้ป่วยจิตเวช

3. การเลือกผู้ให้ข้อมูล เนื่องจากสถาบันจิตเวชศาสตร์สมเด็จเจ้าพระยา กำหนดคุณสมบัติของผู้ป่วยจิตเวชในการเยี่ยมแต่ละครั้ง ได้แก่ ผู้ป่วยที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร กลับมารักษาซ้ำภายใน 28 วัน หรือ กลับมารักษาซ้ำมากกว่า 3 ครั้ง /ปี และเข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยในสถาบัน เป็นครั้งแรก การศึกษานี้จำเป็นต้องเลือกผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นญาติหรือผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเวชเป็นผู้ให้ข้อมูลและผู้นำชุมชนที่ผู้ป่วยอาศัยอยู่

4. การแนะนำตัว การติดตามเยี่ยมผู้ป่วยจิตเวชที่บ้านทุกครั้ง ต้องแนะนำตัวและทีมงานอยู่เสมอ ในการศึกษานี้ผู้ศึกษาต้องแนะนำตนเองและขออนุญาตผู้ป่วยและญาติเพื่อเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

5. การสร้างความสัมพันธ์ ถือเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญมาก เพราะทำให้ผู้ป่วยญาติ และผู้นำชุมชนตัดสินใจว่าจะไว้วางใจและยินดีให้ข้อมูลที่จำเป็นต่อการศึกษา ในการศึกษานี้สร้างความสัมพันธ์โดยการติดตามเยี่ยมผู้ป่วยตั้งแต่รักษาตัวอยู่ในสถาบัน และโทรศัพท์แจ้งให้ผู้ป่วยและครอบครัวทราบก่อนการติดตามเยี่ยมทุกครั้ง

ประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ครอบครัวของผู้ป่วยจิตเวช จำนวน 10 ครอบครัว และผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ บุคลากรของสถาบันจิตเวชศาสตร์สมเด็จเจ้าพระยา จำนวน 2 คน และผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลใช้ระยะเวลาทั้งสิ้นประมาณ 3 เดือน ระหว่างเดือนกรกฎาคม-กันยายน 2549 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตในขณะติดตามเยี่ยมผู้ป่วยที่บ้าน โดยสังเกตสัมพันธภาพภายในครอบครัว วิธีการแก้ไขเมื่อต้องเผชิญกับปัญหา ตลอดจนการแสดงออกของชุมชนต่อผู้ป่วยจิตเวช
2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ในกระบวนการศึกษาเชิงคุณภาพ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก แบบกึ่งโครงสร้าง โดยมีแนวคำถามในการสัมภาษณ์เพื่อทำความเข้าใจและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษามากที่สุด
3. เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร บทความ หนังสือ เกี่ยวกับผู้ป่วยจิตเวชและสัมภาษณ์นักอาชีวบำบัด กลุ่มงานฟื้นฟูสมรรถภาพ สถาบันจิตเวชศาสตร์สมเด็จเจ้าพระยา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นเครื่องมือสำคัญของการวิจัย เพราะต้องเข้าถึงผู้ป่วยและครอบครัวโดยตรง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างมีทิศทาง ต้องเข้าใจแง่มุม ประเด็นที่ศึกษา และเข้าร่วมทีมสหวิชาชีพในการติดตามเยี่ยมผู้ป่วยจิตเวชที่บ้าน ต้องมีความสามารถประเมินความเข้าใจในเรื่องที่ต้องการศึกษาได้อย่างลึกซึ้ง
2. แนวคำถามที่ต้องการศึกษา ได้แก่ ทักษะของครอบครัวต่อผู้ป่วยจิตเวช ทักษะการมีส่วนร่วมของครอบครัวต่อการส่งเสริมการมีงานทำของผู้ป่วยจิตเวช และทักษะของผู้นำชุมชนต่อการให้โอกาสผู้ป่วยจิตเวช

3. เครื่องมือบันทึกข้อมูลเพื่อเก็บรายละเอียดให้มากที่สุด ได้แก่ เทปบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์
4. การจัดบันทึกขณะสัมภาษณ์และหลังสัมภาษณ์
5. สถานที่ที่เหมาะสมในการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและการสัมภาษณ์รวบรวมด้วยการจัดบันทึกก่อน จากนั้นจึงนำข้อมูลไปวิเคราะห์ด้วยความดีและความพรอนาคความจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นโดยเชื่อมโยงกรอบแนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรมที่กำหนดเป็นกรอบการศึกษา

การนำเสนอข้อมูล

นำเสนอข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกตเป็นรายกรณี และเป็นภาพรวมเพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์และนำเสนอในรูปแบบการพรรณนา